

Korstogene var heller ikke en krig mellem den latinske og den ortodokse kirke. Selart peger på mange eksempler med et politisk samarbejde mellem de to sider og også – som noget nyt i forskningen – på, hvordan begreber udveksledes. Den latinske biskop og den ortodokse fyrste er „som fader og søn“, en byzantinsk terminologi i en latinsk kilde. Da Talibald blev fanget af hedningene og ristet over bålet „som en fisk“ og langsomt udåndede, blev han prist som martyr af den latinske præst, selv om han var ortodoks kristen. Selart konkluderer igen og igen, at slag mellem forskellige kristne grupperinger ikke skyldtes religion, men politik, penge og beskatning.

Den længste berettende kilde til disse korstog er Henrik af Letlands krønike fra 1220'erne, som er blevet gennemtygget af historikere i generationer og siden 1990'erne behandlet i en lind strøm af også engelsksprogede publikationer. Selarts bog er en af de hidtil bedste kontekstualiseringer og kildekritiske gennemgange af Henriks krønike. Den er forsynet med fyldige herskerlister og en lang fortegnelse over stednavne på de seks forskellige sprog, de findes på! Der er kun to kort, man kunne have ønsket sig flere og mere detaljerede, men det er en mindre anke.

Kurt Villads Jensen

| BIRGIT SAWYER: *Heimskringla : An Interpretation* (Medieval and Renaissance Texts and Studies 483), ACMRS Arizona Center for Medieval and Renaissance Studies, Tempe, Arizona 2015, 172 s., 55 USD.

Den svenske historiker Birgit „Bibi“ Sawyer, der var født Sandberg i 1945, disputerede i 1980 i Göteborg under navnet Strand på en afhandling om kvinder og mænd i Saxos *Gesta danorum*. Hun døde i foråret 2016 efter en karriere som lektor ved Göteborgs universitet og professor ved NTNU i Trondheim, så denne bog blev hendes *opus ultimum*. Den er tilegnet mindet om den islandske filolog og oversætter Jakob Benediktsson, der efter at have læst hendes Saxo-disputats opfordrede hende til at tage Snorres *Heimskringla* under behandling efter samme retningslinjer.

Hovedanliggendet med Saxo-bogen, videreudviklet i flere senere afhandlinger, var at vise, at Saxo ikke bare lovpriste Absalon og Valdemar den Store, men også kritiserede dem på subtil vis. Han kunne naturligvis for sit brøds skyld ikke gøre det lige ud, men udviklede tvetydigheden til et virtuost redskab, hvor han spillede på modsætningen mellem det eksplicitte og det implicitte. Det samme finder forfatteren i Snorres *Heimskringla*. Den opfattes oftest som en forholdsvis ukompli-

ceret samling af 16 sagaer om Norges konger fra deres mytiske oprindelse blandt ynglingerne i Sverige til 1177, og det tages for pålydende, at Snorre var en loyal støtte af det norske kongedømme, hvis interesser i Island han havde påtaget sig at arbejde for som Håkon Håkonsons lendrmand. I modsætning til Sverre Bagge, der ser stridighederne i Norge som rent personlige, argumenterer Birgit Sawyer for, at Snorre i stedet stod på det gamle samfunds grund og modarbejdede udviklingen hen mod kongedømmet af Guds nåde og den kirkelige indflydelse, som cementeredes på et møde i Bergen i 1218, hvor kirken afgjorde, at den illegitime Håkon havde bedre adkomst til tronen end Skule Jarl. Snorre var ingen tilhænger af „store“, men voldelige konger som Olav Tryggvason eller Olav Haraldsson Digre, men af konger, som tog hensyn til stormandssamfundet, virkede i samklang med dem og i videst muligt omfang lod dem passe sig selv. Hans særlige helte var Håkon Jarl og Erling Skjalgsson, som fylder mere i hans fremstilling end mange konger. Dette synspunkt støtter hun på en analyse af samtlige sagaer, som gennemføres efter samme skabelon og tilsammen udgør en overbevisende dokumentation for hendes tolkning. Hermed bliver Snorre indlemmet i rækken af historikere, der ikke blot neutralt refererede fortidens begivenheder. Han skrev, som så mange andre historikere har vist sig at gøre, for at påvirke udviklingen i sin samtid med sin historie om, hvad der havde været godt, og hvad der havde været dårligt i fortiden. Han skrev ikke for at *bevare* mindet om fortiden, men for at *skabe* det. Og herved bliver han jo en langt mere interessant kilde.

Niels Lund

| HANS KRONGAARD KRISTENSEN & BJØRN POULSEN: *Danmarks byer i middelalderen*, Aarhus Universitetsforlag & Dansk Center for Byhistorie, Aarhus 2016, 560 s., 499,95 kr.

Den foreliggende bog afslutter et længerevarende tværvideenskabeligt projekt om middelalderbyerne i Danmark, der under ledelse af daværende professor Olaf Olsen blev iværksat af Statens Humanistiske Forskningsråd i 1977. Af de oprindeligt planlagte elleve byer nåede syv at blive behandlet i projektets monografiserie *Middelalderbyen*: Ribe (Ingrid Nielsen, 1985), Køge (Marianne Johansen, 1986), Næstved (Aage Andersen, 1987), Viborg (Hans K. Kristensen, 1987), Odense (Anemette S. Christensen, 1988), Svendborg (Helle Reinholdt, 1992) og Aarhus (Connie Jantzen, 2013). Bodil M. Knudsens arbejde om Aalborg, der oprindeligt var planlagt til at indgå i serien, blev udgivet i en redigeret form andetsteds (B.M. Knudsen & J. Kock: „Fra 975 til